

Voorzitter, namens Doe Mee! wil ik beginnen met dank aan de medewerkers voor deze kadernota. De nota biedt ruimte voor een duidelijke opdracht aan het College: **verwerk de uitgangspunten uit het coalitieakkoord *Kracht van de kernen 2026–2030* stevig en herkenbaar in de begroting 2027**. Het coalitieakkoord is concreet genoeg om richting te geven; deze kadernota moet die richting mogelijk maken.

Maar dat vraagt méér dan alleen uitvoering: het vraagt koersvastheid, realisme en prioritering. Vanuit die punten geven wij onze beschouwingen in accenten, aanvullingen en een enkele voorgenomen motie.

1. Financiële realiteit eerst

Het coalitieakkoord is duidelijk: financiële betrouwbaarheid, geen beloften zonder dekking, wel realistische keuzes.

Daarom willen wij:

- realistische scenario's als basis voor de begroting;
- structurele tekorten gedekt met structurele middelen;
- ruimte voor onvoorziene opgaven in zorg, jeugdhulp en klimaat;
- heldere prioritering: wat krijgt geld, wat wacht.

Wij steunen de uitgangspunten voor 2027–2030: lastenverzwaring maximaal inflatie, geen rente naar de algemene reserve en een gematigde stijging van de afvalstoffenheffing (3% + inflatie i.p.v. 10,7%), waarbij het verschil eenmalig uit de voorziening komt. In de hoop dat de stijging in 2028 niet weer 10% is.

De wensenlijst is soms langer dan de begroting. In dat licht overweegt Doe Mee! een motie om een deel van de algemene reserve duurzaam te laten renderen. De reserve staat door een meevaller op circa €38 miljoen, maar niet alles is liquide. Het structurele tekort vraagt om oplossingen die niet steeds de reserve aanspreken.

Daarom stellen wij voor circa 25% van de liquide middelen onder te brengen in een Strategisch Vermogensfonds Molenlanden. Dit fonds belegt veilig in Nederlands staatspapier en levert een stabiel, structureel rendement voor jaarlijkse kosten.

Bij terugvloeien van middelen geldt: 1/3 naar het fonds, 2/3 naar de algemene reserve, tenzij de raad anders besluit. Zo groeit het fonds mee en wordt de gemeente financieel sterker.

Wat we wel doen, moet stevig staan.

2. Woningbouw & leefbare kernen

De ambitie om voor tenminste 950 huishoudens nieuwe woonruimte te realiseren is fors. Netcongestie, bezwaarprocedures, stijgende bouwkosten en vaak noodzakelijke meerjarige voorbelasting van bouwgrond maken deze opgave uitdagend. Daarom willen wij in de begroting terugzien:

- een uitvoeringsprogramma woningbouw 2026–2030 met fasering;
- middelen voor versnellingstafels en een Molenlandse woontop;
- prestatieafspraken met corporaties over sociale huur en betaalbaarheid;
- maatregelen tegen netcongestie, zoals energiehubs en slimme netten.

Dorpsperspectieven moeten, binnen realistische mogelijkheden, richting geven aan te maken keuzes.

3. Dorpsperspectieven

De dorpsperspectieven laten zien wat inwoners en ondernemers belangrijk vinden voor een toekomstbestendige kern. Dat vraagt om een samenhang tussen woningbouw, het behoud en de ontwikkeling van voorzieningen, zoals onderwijs, sport en speeltuinen en om aandacht voor leefbaarheid en sociale samenhang. Veel van deze opgaven vragen om eenmalige investeringen, wat de financiële inpasbaarheid vergroot en gerichte keuzes mogelijk maakt.

Deze perspectieven vormen de basis onder ons beleid. Er zijn echter verschillen: sommige kernen zijn verder dan andere. Een format of richtlijn kan helpen, maar laat inwoners daarbij ook de vrijheid om zelf zaken toe te voegen.

Wij vragen het college om vóór 1 oktober 2026 een startnotitie aan de raad voor te leggen, zodat wij wensen en suggesties kunnen meegeven. Dit onderwerp verdient aandacht en tempo.

Als vanzelf komen we bij een onderwerp wat wel is benoemd in voorliggende kadernota,

4. Samenwerken en participatie

Het coalitieakkoord is duidelijk: participatie wordt de norm. Bij dorpsperspectieven en andere impactvolle onderwerpen worden inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vroegtijdig betrokken. We luisteren, handelen en koppelen terug wat er met hun inbreng is gedaan. Waar iets niet kan, zeggen we dat eerlijk.

Dit is de basis: resultaatgerichte participatie en vertrouwen

De kadernota benoemt terecht dat goede participatie vraagt om vaardigheden, cultuurverandering en praktische ondersteuning participatietrajecten.

Participatie is op papier eenvoudig, in de praktijk is dat iets minder.

Daarom pleiten wij voor:

- structureel budget voor participatie-instrumenten;
- uitbreiding van gebiedsgericht werken;
- verplichte participatieplannen per project;
- monitoring via bijvoorbeeld een jaarlijkse Staat van de Participatie.

Voor Doe mee geldt dat participatie niet alleen een proces is, maar bovenal een houding. Daarom steunen wij experimenten en dorpsgesprekken onder het principe: gewoon aan de slag.

Samenwerken en participeren geldt natuurlijk ook voor onderdelen uit het volgende blok

5. Sociale basis, preventie & cultuur

Een sterke gemeente begint bij sterke gemeenschappen. Daarom steunen wij de keuzes in de kadernota:

- structurele versterking van welzijnsbudgetten
- preventieprogramma's voor jeugd en mentale gezondheid
- borging van de bibliotheekfunctie, inclusief digitale vaardigheden
- middelen voor cultuur als verbindende kracht, waaronder een eenmalige bijdrage aan Alblasserwaard 750

Voor de bibliotheken volgt besluitvorming in 2026. De €133.000 is niet geoormerkt, maar moet volledig worden toegewezen zodra wetgeving en zorgplicht dat vereisen. Dit zijn geen kostenposten; dit zijn maatschappelijke fundamenteën.

Eenzaamheid en kwetsbare ouderen

Het verminderen van eenzaamheid vraagt om een samenhangende aanpak met partners zoals Avres. De huidige inzet levert onvoldoende resultaat op;

alternatieven voor de vroegere seniorenbezoeken door professionals dekken de lading niet. Voor veel inwoners blijft de drempel naar professionals hoog en de werkgroep Kwetsbare ouderen komt door personele wisselingen nauwelijks vooruit. Daarmee valt een belangrijk onderdeel van onze sociale basis stil.

Doe Mee! vindt dat dit niet langer kan en overweegt een motie voor structurele versterking van de aanpak eenzaamheid.

6. Landbouw, natuur & gebiedsgerichte aanpak

De transitie in het landelijk gebied vraagt om realisme en samenwerking. Het coalitieakkoord kiest expliciet voor realistische samenwerking, niet voor tegenstellingen. Dat is een duidelijke politieke keuze die wij willen benadrukken.

Wij vragen om in de kadernota op te nemen de voortzetting van:

- het gebiedsprogramma Alblasserwaard;
- ondersteuning van agrariërs bij innovatie, verduurzaming en toekomstperspectief;
- koppeling van landbouwtransitie aan energietransitie;
- projecten voor groenblauwe dooradering.

Doe Mee! staat voor een aanpak die boeren en landschap recht doet.

7. Energietransitie, klimaat & water

Niet alles kan tegelijk, maar niets doen is geen optie. De opgaven zijn groot, maar moeten uitvoerbaar blijven. Tegelijk zijn er kansen, zoals energiegemeenschappen, die zeggenschap vergroten, draagvlak versterken en opbrengsten lokaal houden. Bles 2032 laat zien dat dit werkt.

Wij vragen het college om een plan op te stellen voor het actief stimuleren, ondersteunen en verder brengen van energiegemeenschappen in Molenlanden.

De kadernota moet daarom bevatten:

- een prioriteitenlijst voor de energietransitie;
- ondersteuning voor minimaal vier energiehub's;
- investeringen in klimaatadaptatie (groen, waterberging, hitte);
- een integraal water- en rioleringsplan;
- inzet op PFAS-sanering.

8. Veiligheid & handhaving

De kadernota werkt de coalitieafspraken uit om de handhavingscapaciteit te versterken. Het gaat daarbij om integrale veiligheid én verkeersveiligheid. Wij vragen om:

- uitbreiding van boa-formatie en materieel;
- digitale weerbaarheid en aanpak ondermijning;
- investeringen in verkeersveiligheid.

Dit vraagt om structurele middelen en een duidelijke uitvoeringsagenda.

Slot

Voorzitter, Doe Mee! kiest voor realisme, voor koers en voor samen. Deze leggen een stevige basis voor de begroting 2027. De kadernota mag beleidsarm zijn, maar onze opdracht is dat niet. Wij vragen het college nogmaals om de uitgangspunten van het coalitieakkoord stevig mee te nemen in de begroting, zodat we bouwen aan sterke kernen, sterke gemeenschappen en een financieel gezond Molenlanden nu en in de toekomst.